

Kotlíková dotace přehledně

Datum: 9.9.2013 | Autor: Ing. Vladimír Stupavský, redakce | Recenzent: Ing. Leopold Benda, obchodní ředitel BENEKOVterm s.r.o., Ing. Zdeněk Lyčka, LING Krnov s.r.o.

Společný program na podporu výměny kotlů, tzv. Kotlíková dotace, se rozšiřuje do různých krajů ČR. Cílem Kotlíkových dotací je snížení znečištění ovzduší z malých spalovacích zdrojů na tuhá paliva. Týká se tzv. lokálních topenišť do tepelného výkonu 50 kW. Dotace je poskytována na různé typy kotlů a platí pouze pro výměnu stávajících ručně plněných kotlů na tuhá paliva za nové efektivní nízkoemisní zdroje.

Jak Kotlíková dotace funguje

Administraci Kotlíkových dotací zajišťuje centrálně Státní fond životního prostředí (SFŽP) a konkrétní přihlášený kraj, kde Kotlíková dotace ve vyhlášené výzvě probíhá. SFŽP stanovuje pro všechny Kraje jednotné podmínky, za jakých se může dotace čerpat a také výše dotačních příspěvků, které se liší dle typů a parametrů podporovaných kotlů.

Pro každou výzvu a kraj se alokují dotační prostředky, na kterých se podílí stejnou měrou SFŽP a příslušný kraj, tzn. podílejí se na dotacích v poměru 50/50. Krajské prostředky plynou z krajských rozpočtů, druhá polovina od SFŽP se vyplácí na základě Směrnice Ministerstva životního prostředí o poskytování finančních prostředků ze SFŽP.

Obecně to lze shrnout tak, že SFŽP je připraveno dorovnat prostředky pro Kotlíkové dotace pro jakýkoliv kraj v ČR, první krok je však na samotném Kraji. Ten musí Kotlíkovou dotaci chtít vyhlásit a vyčlenit na něj peníze, SFŽP pak tyto peníze zdvojnásobí.

Co Kotlíková dotace nabízí

O Kotlíkovou dotaci si může zažádat pouze fyzická osoba, která je zároveň vlastníkem, resp. spoluvlastníkem nemovitosti, která je určena k bydlení. Pro podnikatele a firmy není Kotlíková dotace určena. Dotace je poskytována formou jednorázové investiční účelové podpory a příjemce dotace musí projekt realizovat na území příslušného kraje.

Do uznatelných nákladů patří nákup a instalace nového kotle, případně akumulční nádoby. Kotel pak musí splňovat předepsané maximální hodnoty emisí a minimální účinnost. Tyto parametry udává Metodický pokyn MŽP k definici nízkoemisního spalovacího zdroje a dále musí kotel na tuhá paliva splňovat minimálně 3. emisní třídu (nebo vyšší) dle ČSN EN 303-5. Poslední podmínkou je výběr pouze takového kotle, který je v době pořízení zapsán v Seznamu výrobků a technologií (SVT).

Občané, kteří o dotaci požádají, dostanou do čtyř měsíců od podání žádosti vyrozumění, zda jim finance na nový kotel budou poskytnuty, či nikoliv. Úspěšní žadatelé pak mají devět měsíců na to, aby zlikvidovali starý kotel, koupili a instalovali nový a předložili požadované doklady ke kontrole. Finance žadatelé obdrží na svůj účet do třiceti dnů po podpisu smlouvy o poskytnutí dotace.

Jaké kotle Kotlíková dotace podporuje

Jednotné podmínky pro Kotlíkové dotace vznikly ve spolupráci Moravskoslezského kraje a MŽP a vycházejí z předešlých výzev pro MSK, které se postupem času upravovaly. Nyní se ke Kotlíkovým dotacím mohou přihlásit kraje z celé České republiky.

Stručně řečeno, Kotlíkové dotace mají za úkol zlikvidovat co nejvíce nevhodných kotlů z hlediska emisní zátěže, účinnosti a bezpečnosti. Tedy kotle pro spalování tuhých paliv s ručním přikládáním v emisních třídách 1 nebo 2, které budou podle [Zákona o ochraně ovzduší](#) od 1. září 2022 zakázány provozovat. Prodeje těchto kotlů přitom končí již 1. ledna 2014. Podle posledního sčítání lidu je v českých domácnostech okolo 650 tis. kotlů na tuhá paliva, z toho 500 tis. v nevyhovujících emisních

třídách 1 a 2. Kotlíkové dotace jsou vedle [Nové Zelené úsporám](#) zásadním nástrojem, jak tuto situaci řešit.

Podporované typy kotlů v Kotlíkové dotaci		
Číslo opatření	Typ kotle	Výše dotace [Kč]
A	kotel na tuhá paliva emisní třídy 3 s automatickým dávkováním paliva	40 000
B	kotel na tuhá paliva emisní třídy 4 nebo vyšší s automatickým dávkováním paliva	60 000
C	zplyňovací kotel na tuhá paliva emisní třídy 4 nebo vyšší s akumulací	55 000
D	plynový atmosférický kotel na zemní plyn	15 000
E	plynový kondenzační kotel na zemní plyn	20 000

Kotlíková dotace tedy podporuje nákup kotle na tuhá paliva s automatickým dávkováním uhlí, biomasy, pelet, nebo jejich kombinací. Technologicky vyspělejší kotle vyšší emisních tříd jsou podporovány vyšší částkou. Nově jsou do programu zařazeny také dřevozplyňovací, resp. pyrolytické kotle na kusové dřevo nebo dřevěné brikety a také kotle na zemní plyn.

Důležité je precizní provedení kotelen

Moderní systémy nezávisle regulují několik topných okruhů

Potrubí by mělo být důsledně odizolováno

Postup při podání žádosti

Žádost o Kotlíkovou dotaci musí být podána osobně na příslušném podacím místě. Žádosti tedy nelze podávat elektronicky, ani je zasílat poštou. Podací místo tvoří obvykle příslušný krajský úřad.

K žádosti se přikládá čestné prohlášení o vlastnictví rodinného domu nebo bytové jednotky a také o tom, že bude instalován pouze takový kotel, který je uveden v SVT. Pokud je žadatel pouze spoluvlastníkem domu, musí být také přiloženy souhlasy ostatních vlastníků nebo druhého z manželů, atp. Dále musí žádost obsahovat fotodokumentaci stávajícího kotle, který bude vyměněn, a v této fázi by měl být ještě zapojen na otopnou soustavu a komínové těleso. Poslední dokladem je určení typu kotle včetně emisní třídy dle ČSN EN 303-5. Podporovány jsou pouze emisní třídy 3, 4 nebo 5.

Příjem žádostí končí dnem uvedeným v příslušné výzvě nebo vyčerpáním alokovaných prostředků pro danou výzvu. Potřebné formuláře a podrobnosti ke Kotlíkovým dotacím naleznete na webu SFŽP v menu „Národní programy“ a pod odkazem „Společný program na podporu výměny kotlů“.

V případě splnění výše uvedených podmínek je následně nutné pro vyplacení dotace uzavřít písemnou smlouvu o poskytnutí dotace. K tomu je třeba si připravit následující dokumenty:

- Čestné prohlášení žadatele o tom, že ke dni předložení žádosti nemá nedoplatky vůči státní správě.
- Kopie smlouvy nebo jiný doklad o zřízení bankovního účtu, kam bude dotace vyplacena.
- Aktuální výpis z Katastru nemovitostí – List vlastnictví k domu nebo bytové jednotce, kde bude kotel instalován, ne starší než 1 měsíc.
- Originály nebo ověřené kopie faktur včetně dokladů o zaplacení vztahujících se k uznatelným nákladům.
- Platný certifikát výrobku, který prokazuje plnění základních požadavků vyplývajících z nařízení vlády 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky. V případě kotle zakoupeného či vyrobeného mimo území ČR také Protokol o zkoušce výrobku vystavený akreditovanou laboratoří v souladu se Směrnicí 89/106/EHS. Tyto dokumenty Vám na vyžádání musí poskytnout dodavatel kotle.
- Protokol o uvedení kotle do trvalého provozu – instalaci provádí odborná firma proškolená výrobcem. Proškolenou firmou se rozumí subjekt, který se prokáže dokladem o proškolení výrobcem.
- Doklad o likvidaci stávajícího kotle včetně písemného popisu, vystaveného firmou provádějící instalaci, a fotodokumentaci, ze které je patrné, že stávající kotel byl znehodnocen.

Podporované kotle a jejich parametry

Krajské Kotlíkové dotace primárně podporují moderní nízkoemisní spalovací zdroje na tuhá paliva. Kotle, které produkují nejméně škodlivých emisí, jsou dotačně zvýhodněny před technologiemi s horšími parametry. Problematiku lze laicky popsat na tzv. [emisních třídách](#), které stanovuje ČSN 303-5. Každý kotel na tuhá paliva uváděný na trh musí být zařazen do příslušné emisní třídy. Emisních tříd zná legislativa 5, přičemž 1. emisní třída vykazuje nejhorší parametry, 5. emisní třída naopak technologický vrchol, tedy parametry nejlepší. Srovnajme si nyní hlavní parametry stávajících (do budoucna nevyhovujících) a podporovaných kotlů.

Srovnání požadovaných parametrů automatických kotlů na tuhá paliva dle emisních tříd						
Emisní třída	Legislativní omezení ¹	Účinnost [%] ²	Emise prachu [mg/m ³] ³	Emise CO [mg/m ³] ³	Emise OGC [mg/m ³] ³	Dostupnost na trhu ⁴
1.	1. 1. 2014	56	200	15 000	1 750	Uhelné kotle

Srovnání požadovaných parametrů automatických kotlů na tuhá paliva dle emisních tříd

Emisní třída	Legislativní omezení ¹	Účinnost [%] ²	Emise prachu [mg/m ³] ³	Emise CO [mg/m ³] ³	Emise OGC [mg/m ³] ³	Dostupnost na trhu ⁴
	ukončení prodeje, 1. 9. 2022 zákaz užívání					
2.	1. 1. 2014 ukončení prodeje, 1. 9. 2022 zákaz užívání	66	180	5 000	200	Uhelné kotle
3.	1. 1. 2018 ukončení prodeje	76	150	3 000	100	Uhelné i peletové kotle
4.	bez omezení	83	60	1 000	30	Uhelné i peletové kotle
5.	bez omezení	88	40	500	20	Peletové kotle

Pozn.

¹ dle zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší a souvisejících předpisů
² pro výkon kotle 25 kW, orientační stanovení
³ stanoveno při 10% O₂ pro nefosilní paliva a výkony do 50 kW
⁴ současná nabídka domácích i zahraničních modelů kotlů, které jsou dostupné na trhu (orientačně)

Automatický kotel pro spalování uhlí 4. emisní třídy

Domácí i zahraniční trh nabízí celou řadu typů kotlů se samočinnou dodávkou paliva (automatických kotlů). 1. a 2. emisní třídou se nebudeme zabývat z důvodu velmi nízké technologické úrovně zdroje a brzkému ukončení prodeje (do 1. 1. 2014) a následnému zákazu používání (od 1. 9. 2022). V případě 3. emisní třídy je nabídka na trhu poměrně široká, domácí i zahraniční výrobci nabízejí řadu modelů pro spalování uhlí, pelet i kombinace (pelety i uhlí). Tyto kotle jsou v rámci kotlíkové dotace podporovány částkou 40 tis. Kč.

Automatické kotle, které vykazují lepší parametry a spadají do 4. emisní třídy, jsou v současné době kotle na dřevěné pelety a několik modelů kotlů na uhlí. Automatické kotle s nejlepšími parametry spadající do 5. emisní třídy tvoří pouze kotle na pelety. Seznam dotovaných modelů kotlů SVT tento stav potvrzuje. Pro tyto typy kotlů a emisních tříd je kotlíková dotace zvýšena na 60 tis. Kč.

Srovnání požadovaných parametrů kotlů na tuhá paliva s ručním plněním dle emisních tříd

Emisní třída	Legislativní omezení ¹	Účinnost [%] ²	Emise prachu [mg/m ³] ³	Emise CO [mg/m ³] ³	Emise OGC [mg/m ³] ³	Dostupnost na trhu ⁴
1.	1. 1. 2014 ukončení prodeje, 1. 9. 2022 zákaz užívání	56	200	25 000	2 000	Prohořivací a odhořivací kotle
2.	1. 1. 2014 ukončení prodeje, 1. 9. 2022 zákaz užívání	66	180	8 000	300	Prohořivací a odhořivací kotle
3.	1. 1. 2018 ukončení prodeje	76	150	5 000	150	Dřevozplynovací a odhořivací kotle
4.	bez omezení	83	60	1 200	50	Dřevozplynovací kotle
5.	bez omezení	88	40	700	30	Dřevozplynovací kotle

Pozn. k tabulce:
¹ dle zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší a souvisejících předpisů
² pro výkon kotle 25 kW, orientační stanovení
³ stanoveno při 10% O₂ pro nefosilní paliva a výkony do 50 kW
⁴ současná nabídka domácích i zahraničních modelů kotlů, které jsou dostupné na trhu (orientačně)

Kotle s ručním plněním zatím představují nejrozšířenější typ malých spalovacích zdrojů v českých domácnostech. Produkují také nejvyšší množství škodlivých emisí a cílem kotlíkových dotací je tento stav pomoci změnit. Tedy pomoci vyměnit staré prohořivací nebo odhořivací kotle 1. a 2. emisní třídy, v nichž lze bez problémů topit i nevhodnými palivy a odpady za účinnější kotle s řízeným spalováním, které jsou šetrnější k životnímu prostředí.

Mezi dotovanými kotly se v současnosti uplatní pouze tzv. dřevozplynovací, resp. pyrolytické kotle na kusové dřevo nebo dřevěné brikety. Ty dosahují kvalitativního stupně odpovídajícímu 4. nebo 5. emisní třídě. Dřevozplynovací kotle musejí být dle pravidel kotlíkové dotace instalovány pouze s akumulací nádrží o celkovém objemu minimálně 55 l na každý kW instalovaného výkonu kotle.

Úspěšnost Kotlíkových dotací v krajích

Kotlíkové dotace zatím probíhají ve 3 krajích ČR. Po pilotním Moravskoslezském kraji se program rozběhl i v Ústeckém a Středočeském kraji a zájem projeví i další kraje.

V **Moravskoslezském kraji** probíhá již 4. Kotlíková dotace, resp. 1. výzva dle jednotných parametrů MŽP. Předchozí výzvy operovaly s celkovou částkou 100 mil. Kč, která již byla rozdělena. Pro aktuální 4. výzvu je připraveno 60 mil. Kč. Po 2 měsících trvání 4. výzvy bylo vyčerpáno asi 23 mil. Kč pro 470 žadatelů. Nejvíce žádostí je podáváno na automatické kotle (asi 85 % žádostí), které vedou před dřevozplynovacími nebo plynovými kotle (asi 15 % žádostí). U automatických kotlů pak lidé požadují spíše kotle vyšší úrovně (4. nebo 5. emisní třída), nežli automatické kotle spadající do 3. emisní třídy. Kraj se chystá tyto výzvy opakovat.

Středočeský kraj v září otevřel první výzvu s prostředky čítajícími 40 mil. Kč. O dotaci byl mimořádný zájem, hned první den lidé podali přes 420 žádostí za cca 20 mil. Kč. Ve Středočeském kraji je podle výsledků sčítání lidí, domů a bytů z roku 2011 provozováno kolem 116 tis. kotlů na tuhá paliva. Kraj tak patří mezi nejpostiženější tuzemské regiony, které trápí smog. Podle některých odborníků je lokální vytápění hlavním znečišťovatelem ovzduší.

Ústecký kraj vyhlásil první Kotlíkovou dotaci v srpnu 2013 s alokovanou částkou 20 mil. Kč. Po měsíci byla částka žadateli vyčerpána. I v tomto kraji obyvatelé žádali především automatické kotle, častěji ale volili kotle ve 3. emisní třídě před pokročilejšími technologiemi. O ostatní typ dotovaných kotlů nebyl větší zájem. O pokračování dotací zatím není rozhodnuto.

Jihočeský kraj provádí mezi obyvateli průzkum zájmu o nákup nízkoemisního kotle na pevná paliva a na základě jeho výsledku se teprve rozhodne pro vypsání podpory. Na začátku září 2013 bylo zaevidováno celkem 185 potenciálních zájemců o tento druh podpory. Případné vyhlášení kotlíkových dotací musí nejprve schválit příslušné orgány kraje. Výsledek provedeného průzkumu bude předložen na nejbližší jednání porady vedení kraje, aby rozhodlo, zda je vhodné na území Jihočeského kraje vyhlásit samostatný grantový program na nákup nízkoemisních kotlů.

Olomoucký kraj aktuálně zpracovává podrobnou analýzu přínosu realizace Společného programu na výměny kotlů na území kraje, která se týká minimálního množství výměny kotlů ve vztahu ke zlepšení imisní situace, regionálního rozmístění dotace ve vztahu ke stávajícímu znečištění ovzduší apod. Teprve na základě výsledků této analýzy by měly být realizovány další kroky. Studie proveditelnosti bude hotová ke dni 30. 9. 2013.

Karlovarský kraj zavedení Kotlíkových dotací zatím neplánuje. Dle sdělení kanceláře hejtmana jsou Kotlíkové dotace jsou dotačním programem, který je primárně určen pro kraje, jež se dlouhodobě

potýkají se zhoršenou kvalitou ovzduší a ve kterých se na znečištění ovzduší významnou měrou podílejí lokální topeniště. Vzhledem k tomu, že Karlovarský kraj k těmto krajům nepatří, bylo přijato rozhodnutí, že do programu kraj prozatím nevstoupí. V rámci rozhodování hrál významnou roli i ten fakt, že by se kraj musel na program finančně spolupodílet. Pro kraj jsou nyní prioritní investice do modernizace zdravotnictví, oprav infrastruktury, rozvoje vzdělávání nebo např. sociálních služeb.

Kraj Vysočina se v letošním roce ke Kotlíkové dotaci nepřipojí. Podle prohlášení krajské rady Vysočina nepatří mezi kraje, které mají s kvalitou ovzduší výrazné problémy, naopak patří Vysočina ke krajům s nejlepší kvalitou ovzduší. Suplování povinností Ministerstva životního prostředí za účelem snížení celkové úrovně znečištění a znečišťování v České republice jednotlivými kraji není podle rady kraje systémové. Lokální problémy naopak již dříve řešily obce plynofikací.

V **Jihomoravském kraji** v současné době není rozhodnuto, zda se kraj přidá k programu Kotlíkových dotací. Tento kraj však již dříve projevil zájem a téma Kotlíkových dotací je zde diskutováno. Rozhodnutí lze očekávat v řádu měsíců.

V ostatních krajích ČR se do konce roku 2013 ani ve výhledu dalších měsíců Kotlíková dotace nepřipravuje.

Automatický kotel pro spalování pelet 5. emisní třídy

Detail peletového hořáku kotle 5. emisní třídy

Manipulace sáčkových pelet ve výrobě

Jak Kotlíkové dotace vznikaly

Kotlíkové dotace se zrodily v Moravskoslezském kraji v reakci na dlouhodobě trvající nepříznivý stav znečištění ovzduší. Z prohlášení kraje vyplývá, že při výměně jednoho kotle by do ovzduší podle odborníků mělo být ročně vypuštěno až o 100 kilogramů prachu méně. Při výměně 600 kotlů to znamená snížení prachu o zhruba 60 tun ročně. Moravskoslezský kraj má zaevidováno přes 2000 žádostí s celkovou podporou 160 milionů Kč.

1. Kotlíková dotace odstartovala 1. února 2012. Hned první den podalo žádost o dotaci na nový kotel 562 zájemců, z nichž bylo podpořeno 333 žádostí. Tato výzva byla pokryta částkou 20 milionů korun, přičemž dotace na jeden kotel činila 60 tisíc korun bez rozdílu typů kotlů. Zrealizováno bylo celkem 280 projektů. Podporovány byly pouze automatické kotle na spalování uhlí nebo kombinované automatické kotle na spalování uhlí a pelet. Peletové kotle v této výzvě podporovány nebyly, což přineslo [vlnu kritiky](#) a vedlo ke změně dotačních podmínek pro další výzvy.

2. Kotlíková dotace byla vyhlášena 16. června 2012 a ukončena 31. října 2012. Krajský úřad Moravskoslezské kraje přijal zhruba 950 žádostí o dotaci, z nichž 83 bylo vyřazeno kvůli nesplněným podmínkám. Druhou výzvu podpořil kraj spolu s MŽP finanční částkou 40 milionů korun, přičemž dotace na jeden kotel činila 40 tisíc korun bez rozdílu typů kotlů. V rámci této výzvy bylo z žádostí administrovaných Moravskoslezským krajem dosud zrealizováno 253 projektů. V této i dalších výzvách již byly podporovány také automatické kotle určené pouze ke spalování biomasy, resp. pelet.

3. Kotlíková dotace byla vyhlášena 1. listopadu 2012 a ukončena 29. dubna 2013. Alokovaná částka, která pro tuto výzvu činila 40 milionů korun, byla vyčerpána již dva měsíce před termínem jejího ukončení, který byl stanoven na 28. 6. 2013. O dotaci na výměnu kotlů ve výši 40 tisíc korun podalo žádost 1000 domácností.

Komentář recenzenta

Potenciální žadatel o dotaci získává přehled o cíli programu, hlavních pravidlech a dostupných technologiích použitelných v rámci dotačního titulu obecně. Odborná veřejnost - montážní firmy, prodejci z oboru topenářství získávají přehled o tom, jakým směrem se kotlíkové dotace dále bude ubírat. Autor popisuje vývoj kotlíkové dotace v Moravskoslezském kraji od pilotního projektu v únoru 2012 až do současnosti. V seznamu krajů, kde již probíhají kotlíkové dotace nebo se jejich zavedení projednává na úrovni krajských zastupitelstev bych doporučil přidat kraj Královehradecký, kde tato jednání v současné době rovněž probíhají.

Ing. Leopold Benda, obchodní ředitel BENEKOVterm s.r.o